

BIZIJAKARIJA-LAŠKO

Bizijakarija je predel goriške pokrajine med Krasom in Jadranskim morjem ter med reko Sočo na zahodu in Timavo na vzhodu. Šteje naslednje občine: Fogliano –Redipuglia (Foljan-Sredipolje), Monfalcone (Tržič), Ronchi dei Legionari (Ronke), Sagrado (Zagraj), San Canzian d' Isonzo (Škocjan), San Pier d' Isonzo (Št. Peter ob Soči), Staranzano (Štaranzan), Turriaco (Turjak). V tem predelu živi okrog 60.000 prebivalcev.

„Bizijak“ je staro beneško narečje na tem območju; izvor naziva ni povsem znan, vendar mu pripisujejo slovanski izvor -bezjak, kar naj bi pomenilo prebeg.

V Bizijakarijo lahko pridemo

- po avtocesti A4 (izhod:Redipuglia ali Monfalcone-Lisert),
- po državni cesti 14 Trst-Benetke (Trieste-Venezia)
- z vlakom Trst-Videm in Trst-Benetke (Trieste-Udine in Trieste-Venezia)
- z letalom (letališče v Furlaniji Juljski krajini) (v Ronkah - Ronchi dei Legionari).

ZANIMIVOSTI DEŽELE

Bizijakarijo obiščejo ljudje zaradi zgodovinskih, umetnostnih in naravnih zanimivosti, prav tako pa goste privlači domača kuhinja kakor tudi dobro vino.

V Škocjanu (San Canzian d' Isonzo) so arheološki ostanki; zanimivi so strelski jarki iz prve sv. vojne, gradišča na Krasu in posebnosti kraškega sveta od Zagraja do Timave (Sagrado-Timavo). V kraju Sredipolje (Redipuglia) je znamenit spomenik padlim. Nad Tržičem (Monfalcone) stoji trdnjava, nasproti te je ob morju ladjedelnica, znana po izdelavi največjih čezoceanskih ladij na svetu.

Ob Soči se je mogoče spočiti v parkih in si na podeželju ogledati bogate vile in župnijske cerkve, tako v Turjaku (Turriaco), Ronkah (Ronchi dei Legionari), Št. Petru ob Soči (San Pier d' Isonzo). Razvit je kmečki turizem, tako da se je mogoče okrepčati v domačih osmicah in gostilnah.

Z UŽITKOM V LAŠKEM

V Bizijakariji je domača kuhinja srednjeevropskih okusov, znana so dobra vina iz Posočja in s Krasa. Domačini nudijo tradicionalne jedi in več vrst domačega vina, zlasti ob krajevnih praznovanjih. Tudi v manjših krajih so dobro obiskane razne prireditve, posebno živo je v pustnem času, že kar ob tradicionalnem tržiskem pustu (Carnevale monfalconese). Prav tako je pomemben zgodovinski dan, ko se spominjajo prve sv. vojne in bojov na Krasu. 4. novembra je praznik zedinjenja Italije in takrat nastopa akrobatska skupina Frece Tricolori v Sredipolju. V tržiški ladjedelnici pa splovejo velike razkošne potniške ladje. Več je še krajevnih praznikov z že stoletno tradicijo.

NOŠA

Za bizijaško narodno nošo so značilni trije ženski kroji, eden za odrasle moške in en otroški kraj. Vsi so izdelani strogo po ustaljenih običajnih vzorcih.

Vsak ženski model predstavlja določen čas, tako sega obleka z životcem v 16. stoletje. Iz 2. polovice 19. stoletja je model najbolj znane obleke z resano ruto na ramenih; model z jopico, zapeto na hrbtu, pa kaže na vidni modni vpliv ob koncu 19. stoletja. Ženski kroji imajo široko nagubano krilo s predpasnikom in lesene cokle ali copate iz temnega blaga. Za ženske iz Bizijaškega je značilen način nošenja rute na glavi. Ruta je pripeta s sponko, tako da so robovi prosti. V zimskem času je nad obleko črn volnen šal.

Za moški model so značilne hlače do kolen ali do gležnjev, nad belo srajco je telovnik iz blaga z zavahanim ovratnikom. K noši spadajo tudi dokolenke iz nebeljenega bombaža, cokle ali copate in klobuk, v zimskem času še temen plašč. Značilni ročno izdelani dodatki so še pleteni koši in črn dežnik.

Viri:

Il costume femminile bisiaco - M. Dorsi - Circolo Brandl, 1991
Manuale per la confezione - L. Paoli - Circolo Brandl, 1992

KONCERTI IN RAZSTAVE

Zbor nastopa po vsej deželi in s tem pripomore k obogatitvi glasbene kulture tudi v manjših krajih, pogosto v sodelovanju z novimi talenti. Skupina si prizadeva, da bi se ohranilo izročilo umetnostnega in obrtnega bogastva teh krajev. V ta namen Skupina pripravlja razne razstave vsebinsko vezane na deželno tradicijo. Veliko razstavljajo v tujini; na razstavah z nazivom "Sacrorum" so na ogled paramenti, obnovljeni obredni predmeti, v velikonočnem času pa je razstava igrač. Domači umetniki razstavljajo po raznih krajih v deželi.

„BIANC BISIAC“ IN „NERO BISIAC“

Skupina bizijaških narodnih noš predstavlja svojo deželo tudi prek domačih posebnosti, tako belega kot črnega vina- »bianc in nero bisiac«. Vino je izbrano v domačih kleteh in ustekleničeno za Skupino v omejenih količinah, zaznamovano je z originalno nalepkjo, ki jo je izdelala umetnica Marina Legovini.

Gruppo Costumi Tradizionali Bisiachi

Piazza Libertà, 34
I-34070 Turriaco GO
Tel.: 0481.767276
Cell. +39 347.4612447
www.costumbisiachi.it
costumbisiachi@libero.it

Credits:

Opremila: Marina Legovini
Prevedla Rudica Požar Manfredini
Centro Stampa, Monfalcone - 2010

FRIULI VENEZIA GIULIA

Link:

www.regione.fvg.it
www.turismofvg.it
www.provincia.gorizia.it

SKUPINA BIZIJAŠKE NARODNE NOŠE

Skupina "Gruppo Costumi Tradizionali Bisiacchi" se je oblikovala kot društvo decembra leta 2000. Vrednotiti skuša zgodovinsko, kulturno, umetnostno in obrtno bogastvo Bizijakarije v goriški pokrajini v okviru dežele Furlanije Julijske krajine.

Udeležuje se pomembnih folklornih nastopov po Evropi. Nastopa z zborom, z nošo, razstavami in si prizadeva ohraniti bizijaško narečje in tradicije; ureja lastni tisk in sodeluje s šolami v okviru različnih projektov. Društvo je dobilo priznanje za razne prostovoljne dejavnosti, posebno na socialnem področju; od leta 2005 je Skupina sprejeta v okvir ONLUS-a.

BIZIJAŠKA PUNČKA

To je punčka iz blaga „pupa de straz“, ki jo prvenstveno predstavlja Skupina bizijaške narodne noše in ki so jo nekoč izdelovali v Bizijakariji. Oblečena je v tradicionalno oblačilo „bisiac“ v vseh različicah in z vsemi dodatki ter je kot nekoč v celoti ročno izdelana do podrobnosti, tako da je vsaka edinstveni primer. Vsaka bizijaška punčka je oštevilčena in zaznamovana z znakom Skupine.

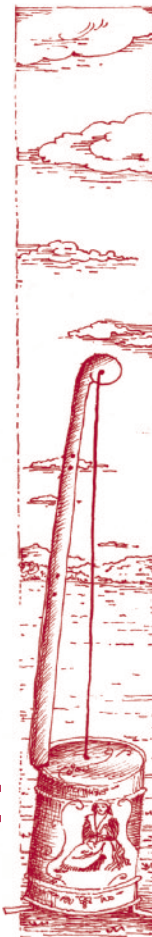
ZBOR

Skupina sama je dala pobudo za ohranitev tradicionalnih ljudskih napevov, predvsem tistih iz Bizijakarije pa tudi iz Furlanije Julijske krajine; na predstavitvah naj bi skupaj z nastopajočimi pelo tudi občinstvo.

Današnji repertoar obsega tudi mnoge tradicionalne evropske melodije. Zbor nastopa ob spremljavi harmonike ali klavirja, posebno pa ob spremljavi preprostih glasbil, ki jih ročno izdelujejo člani bizijaške Skupine. Že več let nastopa zbor po raznih domovih za ostarele z namenom, da bi se gostje v teh domovih psihično in fizično bolje počutili. Skupina si prizadeva tudi za boljšo družbeno vključitev mladih, ki so telesno ali umsko prizadeti. Zbor je v goriški pokrajini pridružen združenju USCI (Združenje italijanskih pevskih zborov).

Za tisk uredila Skupina: "Gruppo Costumi Tradizionali Bisiacchi":
"Quell'ultimo giorno di Maggio" - 2004
"Musica e Vita" - 2009
"MusicalMente SuperAbile" - 2010
"1780 - 1918: Canti militari degli italiani d'Austria nel Litorale" - 2010

Gruppo Costumi Tradizionali Bisiacchi

Bisiacaria